

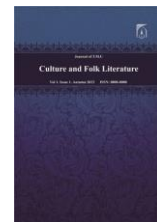
T. M. U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 35

November, December & January 2020-2021

The Origin of Rubayi Meters in Folk and Oral Poetries of Iran

Omid Tabibzadeh*¹

1. Professor of General Linguistics, Research Center of Linguistics, Center of Humanities and Social Studies, Tehran, Iran.

Received: 04/23/2020

Accepted: 25/12/2020

* Corresponding Author's E-mail:
omid-tabibzadeh@ihcs.ac.ir

Abstract

It is generally believed that the origin of the Rubayi meter should be found in the meters of the pre-Islamic poetry, particularly the folk and oral poetries. Gilbert Lazard is the only person who has done a detailed analysis of the peculiarities and similarities of the Rubayi prosody with the non-prosodic features of the folk and oral poetries. This study argues that there are many stressed or semi-prosodic poems in the folk and oral poetries of Iran, the rhythm of which is very similar to the rhythm of Rubayi, but they are not related to the meter of Rubayi so far as the prosody distinction is concerned. Lazard believes that the Rubayi meter has fundamentally the same meter of the stressed and semi-prosodic local poems, but his method is rather flawed. This study, however, argues that the stressed and non-stressed syllables in the stressed poems turn into short and long quantities in prosodic poems. Moreover, the isochronism and the consonants which come after the stressed syllable or sometimes at the end of the verse, are omitted in the prosodic poems. Therefore, the isochronic meters in the stress position are firstly turned into the semi-prosodic meters and then to the fixed linguistic and quantitative meters.

Keywords: Meters in Persian poetry; Rubayi meters; meters of Iranian oral and folk poetry.

Introduction

Poetic meters are of two types: isochronic and prosodic. The child and oral poetries in most of the languages of the world follow the isochronic meters. Linguistic meters employ prosodic features in their structure such as

T. M. U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 35

November, December & January 2020-2021

syllable, stress, intonation, and tone. Time does not affect their metric structure. The Persian prosodic poems, or the English stressed poems and all the learned ones, are all considered as linguistic poems around the world (Arooyi, 2009, pp. 1-35). Almost all the researchers who have done a study on Rubayi meters are in line with Shams Gheys (1981, pp. 111-113) believing that the Iranian poets of the 3rd century AH have borrowed this meter from the oral and folk poetries of the pre-Islamic period. This study shows that there are many stressed poems from the oral and folk poetries that have a similar rhythm to that of the Rubayi, but their meters is not much related to the prosodic meter of Rubayi.

Research background

Most of the researchers believe that the origin of Rubayi meters should be found in the pre-Islamic period, particularly in the oral and folk poetries of Iran. Gilbert Lazard is the only person who has done a detailed analysis of the peculiarities and similarities of the Rubayi prosody with the non-prosodic features of the folk and oral poetries (Lazard, 1969; for a critical review see Tabibzadeh, 2016). Lazard believes that the meters of Rubayi is fundamentally same with the meters of the stressed poems and the semi-prosodic local poems, but his method is flawed.

Discussion

Rubayi has two major meters, each of which has many variations¹. One meter is "Mostafal Mostafal Mostafal Fa" which is part of the "Mostafala" category (type A, see Najafi, 2017, pp.140-144). The other meter is "Mostafal Faelat Mostafal Fa" which is part of the "Mostafal Faelat" category (type B, see Najafi, 2017, pp. 395-397).

In teaching the rhythm of the poetry to the readers, the poems were broken down to their Atanin components instead of distinguishing the verses through their Afayil components. This meant turning the linguistic and quantitative meters into the older isochronic and stressed meters. It should be noted that breaking down the verses into the Atanin components, "t" is the short non-stressed sound, and "tan" is the long stressed sound. Therefore, the two major meters of Rubayi are (Tabibzadeh, 2020):

Type A: tn tn ttn tn ttn tn ttn

Mostafal Mostafal Mostafal Fa

Type B: tn tn ttn ttn ttn tn ttn

1. This study follows the categorization suggested by Najafi (2018)

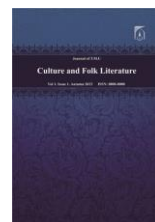
T. M. U.

Culture and Folk Literature

E-ISSN: 2423-7000

Vol. 8, No. 35

November, December & January 2020-2021

Mostafal Faelat Mostafal Fa

The linguistic meter of Rubayi or perhaps the meters of all longer and shorter verses could be included in "Mostafal" and "Mostafal Faelat", which are all copied from the old folk and oral poetries of Iran. In this process, firstly the role of the stressed meter is omitted and the short non-stressed sounds and the long stressed sounds are turned into the short and long sounds respectively, which do not have the stressed meter any more. Moreover, all the rests are omitted as well.

Tanha tu kooche naria (Do not go to the alley alone)

tn tn ttn ttn

Mostafalo Mostafal

Aknoon ke chenin zaram // bar man nakoni rahmat (now that I am crying // do not have mercy on me) (Najafi, 2017, p. 400).

If in those oral poems in which the rhythm is similar to the rhythm of Rubayi, the non-stressed sound (t in Atanin) is replaced with the short quantity, and instead of stressed sounds (tn in Atanin), the long quantity is used, the results are either of the two meters in Rubayi. This is actually one of the techniques the poets of the 3rd and 4th centuries AH employed to have a meter unlike that of the Arabic ones for the sake of having more pleasant poem for the Persian readers. Therefore, it can be concluded that the Rubayi meter is extracted from the oral and folk poetries of Iran.

References

- Aroui, J., & Arleo, A. (eds.) (2009). *Towards a typology of poetic forms; from language to metrics and beyond*. John Benjamins Publishing Company.
- Lazard, G. (1969). Ahu-ye kuhi...: le chamois d'Abu Hafs Soghdi et les origines du robai, Dans: W. B. Henning Memorial Volume. London, pp. 238 - 244.
- Shams Gheys Razi (1981). *on the way to Arabic poetry* (edited by Mohammad Taghi Modares Razavi). Zavar.
- Tabibzadeh, A. (2016). Meter of "Ahooye Koochi" attributed to Abolhafz Saghdi. *Today's Iranshahr*, 3, 70-79.
- Tabibzadeh, A. (2020). *An analysis of the poetic meter in folk Persian literature* (2nd ed.). Bahar.

منشأ وزن رباعی در اشعار عامیانه و شفاهی ایران

امید طیب‌زاده*

(دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۰۴ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۰۵)

چکیده

امروزه غالب محققان بر این باورند که منشأ وزن رباعی را باید در وزن اشعار پیش از اسلام، و یا وزن اشعار عامیانه و شفاهی و محلی ایران که در وزن‌های پیش از اسلام ریشه دارد، جست‌وجو کرد. در این میان تنها کسی که عملاً به تحلیل جزئیات و چگونگی شباهت وزن عروضی رباعی به وزن غیرعروضی اشعار شفاهی و عامیانه پرداخته ژیلبر لازار فرانسوی است. در این مقاله بحث می‌کنیم که اشعار تکیه‌ای و یا نیمه‌عروضی فراوانی در میان اشعار شفاهی و عامیانه ایرانی وجود دارند که ریتم یا ضرب‌آهنگشان کاملاً شبیه به ضرب‌آهنگ رباعی است، اما از حیث تقطیع عروضی ربط چندانی به وزن رباعی ندارند. نگارنده نیز همچون لازار معتقد است که وزن رباعی دارای نیای مشترکی با وزن اشعار تکیه‌ای و یا نیمه‌عروضی محلی است، اما برای اثبات این امر از شیوه‌ای متفاوت با شیوه ناصحیح لازار استفاده کرده است. در این مقاله بحث کرده‌ایم که اولاً هجاهای بی‌تکیه و باتکیه (اتانین) در اشعار تکیه‌ای به‌ترتیب به کمیت‌های کوتاه و بلند (افاعیل) در اشعار عروضی مبدل شده‌اند، و ثانیاً میزان‌های آناکروز و هجاهای سکوت که پس از هجاهای باتکیه یا گاه در پایان مصراع قرار دارند، در اشعار عروضی از میان رفته‌اند. به این ترتیب، وزن زمانی تکیه‌ای ابتدا به وزن آمیخته نیمه‌عروضی و سپس به وزن تثبیت‌شدهٔ زبانی و کمی مبدل شده است.

واژه‌های کلیدی: وزن شعر فارسی، وزن رباعی، وزن اشعار شفاهی و عامیانه ایران.

۱. استاد زبان‌شناسی همگانی پژوهشکدهٔ زبان‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران.

*omid-tabibzadeh@ihcs.ac.ir

۱. مقدمه

تقریباً تمام محققانی که درباره منشأ وزن رباعی نظر داده‌اند کاملاً با شمس قیس رازی (۱۳۶۰: ۱۱۱-۱۱۳) هم‌عقیده بوده‌اند که شاعران ایرانی در حدود قرن سوم هجری این وزن را از روی وزن اشعار محلی و عامیانه و شفاهی پیش از اسلام خودشان اقتباس کرده و آن را با قوانین عروض جدید فارسی مطابقت داده‌اند. برتلس درباره رباعی ابتدا متذکر می‌شود که کاربرد قالب رباعی در عهد سامانی بسیار اندک بوده است به حدی که عوفی در *لباب‌الباب* تنها به یک رباعی از ابوشکور بلخی، شاعر عهد سامانی، اشاره کرده است، و سپس در بیان دلیل این امر توضیح می‌دهد که رباعی قالبی عامیانه بوده که جایی در دربار نداشته و به کاخ اشراف راه نیافته، اما احتمالاً آن را در همان زمان عوام به آواز می‌خوانده‌اند: «ظاهراً کاربرد رباعی در دوره سامانی نیز همین بوده است. دست‌کم ورود رباعی به شعر صوفیانه در قرن پنجم هجری را فقط می‌توان از طریق رابطه صوفیه به جمع‌های پیشه‌وران و استفاده از مشایخ صوفیه از قالبی توجیه کرد که در چنین محافلی محبوبیت داشت و مشایخ آن را برای مقاصد خاص خود به کار می‌بردند» (برتلس، ۱۳۹۷: ۶۳؛ نیز شفیعی کدکنی، ۱۳۶۸: ۴۷۷؛ شمیسا، ۱۳۷۴: ۲۵-۳۴، ۲۴۵-۲۷۸؛ میرافضلی، ۱۳۷۶: ۱۳۹۵؛ Rempis, 1951; Lazard, 1969: 1395). این پژوهشگران در توجیه آراء خود به درستی استدلال‌هایی از این قبیل مطرح کرده‌اند که: وزن رباعی به گوش عرب‌زبانان نامطبوع است به حدی که نشان‌چندانی از این وزن در شعر عرب یافت نمی‌شود، پس این امکان که ایرانیان آن را از شعر عرب اخذ کرده باشند، منتفی است؛ دیگر اینکه این وزن به گوش ایرانیان بسیار مطبوع است، چنانکه در ادوار گوناگون شعر فارسی به کرات از آن استفاده شده است، پس امکان اینکه این وزن کاملاً ایرانی بوده باشد و ایرانیان آن را از مجموعه وزن‌های خودشان اقتباس کرده باشند کاملاً محتمل است؛ و نهایتاً اینکه این وزن دارای گونه‌های مشابه متعددی در فہلویات قدیم و اشعار محلی جدید ایرانی است، پس این نیز کاملاً محتمل است که ریشه‌های وزن رباعی به دوران پیش از اسلام باز گردد. تمام محققانی که به اشتقاق وزن رباعی از وزن اشعار شفاهی و عامیانه اشاره کرده‌اند، درباره چگونگی این اشتقاق هیچ توضیح قابل‌قبولی به دست نداده و صرفاً به ذکر کلیاتی بسنده کرده‌اند. در اینجا

می‌کوشیم تا بر اساس تحلیلی مشخص به سرچشمه‌های واقعی وزن رباعی اشاره کنیم (برای نقد آرای گوناگون درباره منشأ وزن رباعی و مخصوصاً برای نقد آرای لازار (Lazard, 1969) در این زمینه رک: طیب‌زاده، ۱۳۹۵ ب).

۲. انواع وزن

وزن‌ها به دو رده^۱ کلی تقسیم می‌شوند: وزن‌های زمانی^۲ و وزن‌های زبانی یا نوایی^۳. وزن‌های زمانی در ساختار خود علاوه بر عناصر زبانی، از عناصر موسیقایی مانند سرعت^۴ و نُت یا هجای سکوت^۵ نیز استفاده می‌کنند؛ اشعار عامیانه و کودکانه در اغلب زبان‌های جهان از نوع وزن‌های زمانی محسوب می‌شوند. وزن‌های زبانی وزن‌هایی هستند که در ساختار وزنی خود فقط از عناصر زبانی زیرزنجیری همچون هجا، تکیه، کشش، و نواخت استفاده می‌کنند و عنصر زمان نقشی در ساختار وزنی آن‌ها ندارد؛ اشعار عروضی فارسی یا اشعار تکیه‌ای انگلیسی رسمی و کلاً اشعار جدی و فاضلان^۶ در تقریباً همه زبان‌ها از زمره اشعار زبانی محسوب می‌شوند (Aroui & Arleo, 2009: 1-35). خلاصه اینکه اگر وزن را به پیروی از ابوالحسن نجفی عبارت از ادراک حاصل از تکرار مقادیر متساوی و منفصل بدانیم (نجفی ۱۳۹۵: ۱۳)، این مقادیر متساوی و منفصل در وزن‌های زمانی از جنس زمان، و در وزن‌های زبانی از جنس زبان خواهند بود.

رباعی امروزه دارای دو وزن اصلی زبانی است که هرکدام از بحری متفاوت مشتق می‌شود^۷: یکی وزن «مستفعل مستفعل مستفعل فع»^۸ که ذیل بحر متفق‌الارکان «مستفعل» قرار دارد و ما از این پس آن را گونه «الف» می‌نامیم (رک: نجفی، ۱۳۹۷: ۱۴۰-۱۴۴)، و دیگری وزن «مستفعل فاعلات مستفعل فع»^۹ که ذیل بحر متناوب‌الارکان «مستفعل فاعلات» قرار دارد و ما آن را گونه «ب» می‌نامیم (همان: ۳۹۵-۳۹۷). می‌دانیم که در ایران از قدیم مرسوم بوده است که برای آموزش ضرب‌آهنگ یا ریتم هر شعر به تصنیف‌خوانان، به جای تقطیع مصراع‌ها به افاعیل تشکیل‌دهنده‌شان، آن‌ها را به اتانین تشکیل‌دهنده‌شان تقطیع می‌کردند. این عمل درواقع عبارت بوده است از تبدیل وزنی زبانی و کمی به وزن قدیم‌تر زمانی و تکیه‌ای. باید توجه داشت که در تقطیع مصراع‌ها

به اتانین، «ت» مبین هجای بی تکیه کوتاه، و «تن» مبین هجای تکیه بر بلند است. در این معنا دو وزن اصلی رباعی به شکل زیر درمی آیند:

گونه «الف»: تن تن تتن تن تتن تن تتن
مستفعل^۱ مستفعل^۱ مستفعل^۱ فع
گونه «ب»: تن تن تتن تن تتن تن تتن^۱
مستفعل^۱ فاعلات^۱ مستفعل^۱ فع

۳. تحلیل داده‌ها

وزن رباعی و شاید وزن تمام مصراع‌های بلندتر و کوتاه‌تر متعلق به دو بحر متفق‌الارکان «مستفعل^۱» و متناوب‌الارکان «مستفعل^۱ فاعلات^۱»، همه از روی وزن اشعار زمانی شفاهی و قدیم ایرانی، که هنوز نمونه‌های بسیاری از آن‌ها در میان اشعار عامیانه و محلی فارسی قابل مشاهده است، شکل گرفته است. در این فرایند، اولاً نقش تکیه وزنی از میان می‌رود و هجاهای بدون تکیه کوتاه و هجاهای با تکیه بلند به ترتیب به هجاهای کوتاه و بلندی مبدل شده‌اند که دیگر تکیه وزنی نقشی در آن‌ها ندارد، و ثانیاً هجاهای سکوت، و مخصوصاً هجاهای سکوت که در میزان آناکروز آغازین و نیز هجای سکوت که در میزان پایانی مصراع قرار دارند، از میان رفته‌اند. به این ترتیب، وزن رباعی با گذشتن از دو مرحله وزن زمانی تکیه‌ای و وزن آمیخته نیمه‌عروضی، به وضعیت تثبیت شده کنونی خودش، یعنی وزن کاملاً رباعی عروضی (کمی) رسیده است. در این قسمت به تعدادی از شواهدی که از میان اشعار تکیه‌ای شفاهی محلی و عامیانه و ترانه‌های فارسی گرد آورده‌ایم اشاره می‌کنیم، و تا حد امکان همتایی عروضی برای آن‌ها به دست می‌دهیم؛ این اشعار را که همتاهای عروضی آن‌ها همه به وزن‌های دو بحر «مستفعل^۱» و «مستفعل^۱ فاعلات^۱» سروده شده است، به ترتیب تعداد هجاهایشان از کم به زیاد مرتب کرده‌ایم، و در هر مورد زیر هجاهایی که از وزن عروضی عدول کرده‌اند خط کشیده‌ایم. اینکه هر فارسی‌زبانی با اندک ممارستی می‌تواند اتانین تقریباً هر مصراع را بیان کند، و نیز اینکه به راحتی می‌توان با تبدیل «ت» به کمیت کوتاه، و با تبدیل

«تن» به کمیت بلند، به وزن عروضی هر مصراع رسید، نکات بسیار مهم و در خور توجهی هستند:

۱. تنها تو کوچه نریا (۹)
تن تن تتن تتن^{۱۱}
- - - - - (مستفعل^۱ مستفعل):
اکنون که چنین زارم // برمن نکنی رحمت (معیار/الاشعار، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۱۵۳)
ای روی تو گلزارم // در دل مشکن خارم (عروض همایون، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۱۵۳)
دیوار امیدم ریخت // زآوار ملالی سرد (یدالله رؤیایی، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۱۵۳)
۲. ارباب خودم دستت به کیسه (۱۰)
تن تن تتن تتن تتن^{۱۲}
- - - - - (مستفعل^۱ فاعلات^۱ فعل^۱):
ای نام تو بهترین سرآغاز (نظامی، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۴۰۰)
هان ای شب شوم وحشت‌انگیز (نیما، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۴۰۰)
بچه‌م خفه شد شاطرعلی ممد (۱۰)
۳. تن تن تتن تتن تتن^{۱۳} تن (مستفعل^۱ فاعلات^۱ فعل^۱)^{۱۴}
- - - - -
رک. مثال‌های ۲ در بالا.
۴. حلوا شله‌زرد خوب می‌چپانیم (۱۰)
تن تن تتن تتن تتن تتن^{۱۵}
- - - - - (مستفعل^۱ مستفعل^۱ فعل^۱):
از دست و زبان که برآید (سعدی، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۱۵۰)
من باخت‌ام هستی خود را (حسن هنرمندی، به نقل از نجفی، ۱۳۹۶: ۱۵۰)
۵. رفتم خونه‌مون دیدم زنم نیست (۱۰)
تن تن تتن تتن تتن تتن تتن^{۱۶}
- - - - - (مستفعل^۱ فاعلات^۱ فعل^۱):
رک. مثال‌های ۲ در بالا.

۱۵. آن روز که سر حسین^{۲۶} بر نیزه زدند...
 تن تن تتن تتن تن تن تتن^{۲۷}
 - - - - - (گونه دوم رباعی)
 ... از بهر حسین^{۲۸} سنگ^{۲۹} بر سینه زدند
 تن تن تتن تتن تن تن تتن
 - - - - - (گونه دوم رباعی)

۴. نتیجه

در این مقاله کوشیدیم به این سؤال پاسخ دهیم که ایرانیان چگونه توانستند وزن تکیه‌ای اشعار شفاهی و قدیم خود را با قوانین وزن کمی مطابقت دهند و وزن رباعی را از آن‌ها منشعب کنند. برای پاسخ دادن به این سؤال ابتدا نشان دادیم که اشعار تکیه‌ای و یا نیمه عروضی بسیاری در میان اشعار شفاهی و عامیانه ایرانی وجود دارند که ریتم یا ضرب‌آهنگشان کاملاً شبیه به ضرب‌آهنگ رباعی است، اما وزن عروضی‌شان ربط چندانی به وزن عروضی رباعی ندارد؛ سپس به این نتیجه رسیدیم که اگر در آن دسته از اشعار اشعار شفاهی که ریتم یا ضرب‌آهنگی شبیه به ضرب‌آهنگ رباعی دارند، به جای هجاهای بی تکیه وزنی («ت» در اتانین) از کمیت کوتاه استفاده کنیم، و بجای هجاهای باتکیه وزنی («تن» در اتانین) از کمیتی بلند استفاده کنیم، غالباً خودبه‌خود به یکی از دو وزن اصلی رباعی می‌رسیم. این درواقع یکی از تمهیداتی بود که شاعران فارسی‌سرای قرن‌های سوم و چهارم به کار بردند تا به وزن‌هایی برسند که خلاف بسیاری از وزن‌های عرب، به گوش فارسی‌زبانان مطبوع می‌آمد. بنابراین نتیجه گرفتیم که وزن رباعی به تدریج از دل اشعار شفاهی و عامیانه ایرانی پدید آمده است.

پی‌نوشت‌ها

1. type
2. isochronous
3. prosodic
4. tempo
5. rest
6. learned

۷. در این مقاله برای مباحث مربوط به تقطیع و طبقه‌بندی وزن رباعی از عروض ابوالحسن نجفی (۱۳۹۵، ۱۳۹۷) پیروی کرده‌ایم.

۸. این وزن در عروض سنتی به شکل «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل»، و در عروض اتانینی به شکل «فع مفتعلن مفتعلن مفتعلن» تقطیع می‌شود.

۹. این وزن در عروض سنتی به شکل «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل»، و در عروض اتانینی به شکل «فع مفتعلن مفاعیل مفتعلن» تقطیع می‌شود.

۱۰. نمایش فنی‌تر و ضرب‌آهنگی این دو وزن به شکل زیر خواهد بود: در بازنمایی‌های زیر «۰» علامت هجای سکوت، دو خط کج علامت رکن (metron) یا میزان (measure)، علامت یک خط کج / مبین پایه، «ت» علامت نُت بدون اکسان (مثلاً چنگ)، و «تن» علامت نُت دارای اکسان (باز مثلاً چنگ) است. چنانکه ملاحظه می‌شود هر مصراع با چهار هجای سکوت یا به اصطلاح با میزان ضرب بالا (یا آناروز) آغاز می‌شود، و دیگر اینکه این وزن دارای ضرب‌آهنگی ۶ ضربی است (برای تفصیل این بحث رک: طیب‌زاده، ۱۳۹۵ الف، ۱۳۹۹).

گونه الف: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

گونه ب: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۱. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۲. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۳. در شعر عامه فارسی شاعر مجاز است به جای یک شطر با دوپایه چهارهجایی (مثلاً: تن تن) از یک شطر تک‌پایه پنج‌هجایی (تنتتن) استفاده کند. مثل اینکه در مصراع فوق به جای «بچه خفه شد شاطر علی محمد» (تن تن تن تن تن تن تن)، بگوییم «بچه خفه شد شاطر محمد» (تن تن تن تن تن تن تن).

۱۴. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۵. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۶. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۷. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۸. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۱۹. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۲۰. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۲۱. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۲۲. تقطیع دقیق‌تر به وزن عامه: ۰ ۰ ۰ ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن

۲۳. در اشعار عامه، هجای CVCC (مانند «سنگ» و «قند» و غیره) به ضرورت وزن با یک کمیت هجای بی تکیه در پایان تلفظ می شود (مانند «سنگ»، «قند» و غیره).
۲۴. تقطیع دقیق تر به وزن عامه: ۰۰۰۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن
۲۵. تقطیع دقیق تر به وزن عامه: ۰۰۰۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن
- تتن // ۰ تن
۲۶. رک: پانوش ۲۳
۲۷. تقطیع دقیق تر به وزن عامه: ۰۰۰۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن // ۰ تن
۲۸. رک: پانوش ۲۳
۲۹. رک: پانوش ۲۳

منابع

- برتلس، ی. (۱۳۹۷). شعر فارسی در بخارا در قرن چهارم هجری. ترجمه آ. گلکار. ضمیمه نامه فرهنگستان، ۶۴، ۱۰۰.
- ریپکا، ی. (۱۹۵۹). تاریخ ادبیات ایران، از دوران باستان تا قاجاریه. ترجمه ع. شهابی (۱۳۸۱). تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- شفیعی کدکنی، م. ر. (۱۳۶۸). موسیقی شعر. تهران: آگاه.
- شمس قیس رازی (۱۳۶۰). المعجم فی معاییر اشعار العجم. به تصحیح م. قزوینی. با مقابله م. ت. مدرس رضوی. تهران: زوار.
- شمیسا، س. (۱۳۷۴). سیر رباعی در شعر فارسی. تهران: آشتیانی.
- صادقی، ع. ا. (۱۳۵۷). تکوین زبان فارسی. تهران: دانشگاه آزاد ایران.
- صادقی، ع. ا. (۱۳۶۳). نخستین شاعر فارسی سرا و آغاز شعر عروضی فارسی. معارف، ۲، ۸۷-۱۱۵.
- طیب زاده، ا. (۱۳۸۲). تحلیل وزن شعر عامیانه فارسی. تهران، نیلوفر.
- طیب زاده، ا. (۱۳۹۲). بررسی تاریخی وزن در فهلویات. در زبان ها و گویش های ایرانی (ویژه نامه نامه فرهنگستان)، ۳، ۵۹-۸۹.
- طیب زاده، ا. (۱۳۹۵ الف). ضرب های شعر عامیانه فارسی. در نامه فرهنگستان، ۳ (۵۹)، ۶۵-۷۸.
- طیب زاده، ا. (۱۳۹۵ ب). وزن «آهوی کوهی...» منسوب به ابوحفص سغدی. در ایرانشهر امروز، ۳، ۷۰-۷۹.

- طیب‌زاده، ا. (۱۳۹۸). نقدی بر کتاب شعر فارسی در بخارا در قرن چهارم هجری. رود، ۳، ۴۸-۵۱.
- طیب‌زاده، ا. (۱۳۹۹). تحلیل وزن شعر عامیانه فارسی. ویراست دوم با تجدیدنظر و اضافات. تهران: بهار.
- طیب‌زاده، ا. و طیب‌زاده، آ. (۱۳۹۷). وزن نیمه‌عروضی؛ مطالعه موردی بیت‌های جلد اول شاهنامه (مصحح استاد جلال خالقی مطلق). در ارج خرد؛ جشن‌نامه استاد جلال خالقی مطلق (صص ۳۰۵-۳۱۹). به اهتمام ف. اصلانی، و م. پورتنی. تهران: مروارید.
- کوهی کرمانی، ح. (۱۳۲۷). کتاب هفتصد ترانه از ترانه‌های روستایی ایران. تهران: کتابخانه ابن‌سینا.
- لازار، ژ. (۱۹۷۰). بررسی وزن شعر ایرانی. ترجمه ل. ضیامجیدی (۱۳۹۵). تهران: هرمس.
- میرافضلی، س.ع. (۱۳۷۶). پارسی و رباعی. شعر، ۲۱، ۷-۱۹.
- نجفی، ا. (۱۳۹۵). وزن شعر فارسی (درس‌نامه). به همت ا. طیب‌زاده. تهران: نیلوفر.
- نجفی، ا. (۱۳۹۷). طبقه‌بندی وزن‌های شعر فارسی. به همت ا. طیب‌زاده. تهران: نیلوفر.

References

- Aroui, J., & Arleo, A. (eds.) (2009). *Towards a typology of poetic forms: from language to metrics and beyond*. John Benjamins Publishing Company.
- Bertles, E. (2018). Persian poetry in Bukhara in the 4th century (translated into Farsi by Abtin Golkar). *Attachment of Farhangistan*, 64, 100.
- Koohi Kermani, H. (1948). *The book of 700 lyrics from rural poems* (in Farsi). Ibn Sina Library.
- Lazard, G. (1969). «Ahu-ye kuhi...: le chamois d'Abu Hafs Soghdiene et les origines du robai», Dans: W. B. Henning Memorial Volume. London, pp. 238 - 244.
- Lazard, G. (2016). *Analyzing the meters of Persian poetry* (translated into Farsi Leili Ziamajidi). Hermes.
- Mirafzali, S. E. (1997). Farsi and Rubayi. *Poetry*, 21, 7-19.
- Najafi, A. (2016). *Meters of Persian poetry* (edited by Omid Tabibzadeh). Niloofar.
- Najafi, A. (2018). *Categorization of meters in Persian poetry* (edited by Omid Tabibzadeh). Niloofar.
- Rempis, C, 1951, «Die ältesten Dichtungen in Neupersisch», Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, Bd. 101. 220 -240.
- Rypka, J. (2002). *History of Iranian literature* (translated into Farsi by Isa Shahbi). Elmi and Farhangi Publication.

- Sadeghi, E. A. (1978). *Evolution of Persian literature*. Islamic Azad University.
- Sadeghi, E. A. (1984). The first Persian poet and the beginning of prosodic poetry in Farsi. *Maaref*, 2, 87-115.
- Shafi Kadkani, M. R. (1989). *The music of poetry*. Agah.
- Shamisa, S. (1995). *A review of Rubayi in Persian poetry*. Ashtiani.
- Shams Gheys Razi. (1981). *The source of Persian poetry* (edited by Mohammad Taghi Modares Razavi). Zavar.
- Tabibzadeh, O. (2003). *Analyzing the meter of folk Persian poetry* (in Farsi). Niloofar.
- Tabibzadeh, O. (2013). Analyzing the history of meter in dialects and accents of Iran. *Special Issue of Farhangistan*, 3, 39-89.
- Tabibzadeh, O. (2016a). Meters of Persian folk poetry. *Letter of Farhangistan*, 3(59), 65-78.
- Tabibzadeh, O. (2016b). Meters of Ahooye Koochi affiliated to Abolhafs Saghdi. *Today Iranshahr*, 3, 70-79.
- Tabibzadeh, O. (2019). Critique of Persian poetry in Bukhara in the 4th century. *Rood*, 3, 48-51.
- Tabibzadeh, O. (2020). *Analyzing the meters of Persian folk poetry* (in Farsi). Bahar.
- Tabibzadeh, O., & Tabibzadeh, A. (2018). Prosodic meter: A case study of verses in Shahnameh (edited by Jalal Khaleghi Motlagh). In F. Aslani and M. Poortaghi (eds), *in the praise of wisdom: for Jalal Khaleghi Motlagh*. Morvarid.